

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Homilia XXIX. Habita ad populum in basilica beati Petri Apostoli, in
Ascensione Domini.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

Mat. 8.

Dominum venit, dicens: *Domine, puer meus jacet paralyticus in domo mea, & male torquetur.* Cui à Jesu protinus responderetur: *Ego veniam & curabo eum.* Quid est quod regulus rogat ut ad ejus filium veniat, & tamen ire corporaliter recusat; ad servum verò Centurionis non invitatur, & tamen se corporaliter ire pollicetur? Reguli filio per corporalem presentiam non dignatur adesse, Centurionis servo non dedignatur occurrere. Quid est hoc, nisi quod superbia nostra retunditur, qui in hominibus non naturam qua ad imaginem Dei facti sunt, sed honores & divitias veneramur? Cumque pensamus quæ circa eos sunt, profectò interiora minimè videmus: dum ea consideramus quæ in corporibus despecta sunt, negligimus pensare quod sunt. Redemptor verò noster ut ostenderet quia quæ alta sunt hominum, despicienda sunt; & quæ despecta sunt hominum, sanctis despicienda non sunt: ad filium reguli ire noluit, ad servum Centurionis ire paratus fuit. Incepata est ergo superbia nostra, quæ nescit pensare homines propter homines. Sola, ut diximus, quæ circumstant hominibus pensat, naturam non aspiciat, honorem Dei in hominibus non agnoscit. Ecce ire non vult filius Dei ad filium reguli: & tamen venire paratus est ad salutem servi. Certè si nos cuiuspiam servus rogaret ut ad eum ire deberemus, protinus nobis nostra superbia in cogitatione tacita responderet, dicens: Non eas, quia temetipsum degeneras, honor tuus despicitur, locus vilescit. Ecce de caelo venit qui servo in terra occurrere non despiciat: & tamen humiliari in terra contemnimus, qui de terra sumus. Quid verò apud Deum vilius, qui de terra sumus. Quid verò apud Deum vilius, quid despectius esse potest, quam servare honorem apud homines, & interni testis oculos non timere? Unde & in sacro Evangelio ad Phariseos Dominus ait: *Vos estis qui justificatis vos coram hominibus, Deus autem novit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abominabile est apud Deum.* Notate fratres, notate quod dicitur. Si enim quod hominibus altum est, abominabile est apud Deum; cordis nostri cogitatio tantò apud Deum in imo est, quantò hominibus in alto: & humilitas cordis nostri tantò apud Deum in alto est, quantò hominibus in imo. Despiciamus ergo si quid boni gerimus: nulla nos nostra inflat operatio, non rerum abundantia, non gloria extollat. Si quibuslibet ex bonis affluentibus intus intumescimus, Deo despecti sumus. Quò contrà de humilibus Psalmista dicit: *Custodiens parvulos Dominus.* Quia parvulos humiles appellat, postquam sententiam protulit, consilium subjungit: nam quasi quæreremus quid ipse ad hæc faceret, adjunxit: *Humiliatus sum, & liberavit me.* Hæc ergo cogitate, fratres, hæc tota intentione pensate. Nolite in proximis vestris mundi hujus bona venerari. Hoc propter Deum honorate in hominibus, quibus tamen commissi non estis, quòd facti sunt ad imaginem Dei. Quod tunc proximis verè servatis, si apud vosmetipsos prius in corde non intumescitis. Nam qui se adhuc pro rebus transitoris extollit, nescit in proximo venerari quod maneat. Nolite ergo in vobismetipsis pensare quod habetis, sed quid estis. Ecce mundus qui diligitur, fugit. Sancti isti, ad quorum tumbam consistimus, florentem mundam mentis despectu calcaverunt. Erat vita longa, salus continua, opulentia in rebus, secunditas in propagine, tranquillitas in diuturna pace: & tamen cum in seipso floreret, jam in eorum cordibus mundus aruerat. Ecce jam mundus in seipso aruit, & adhuc in cordibus nostris floret. Ubique mors, ubique luctus, ubique desolatio, undique percutimur, undique amaritudinibus replemur: & tamen caeca mente carnalis concupiscentiæ ipsas ejus amaritudines amamus, fugientem sequimur, labenti inhæremus. Et quia labentem retinere non possumus, cum ipso labimur, quem cadentem tenemus. Ali-

Luc. 16. e

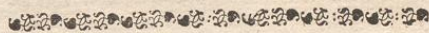
Ps. 114. b

Ibid.

quando nos mundus retraxit à Deo: nunc tantis plagis plenus est, ut ipse nos jam mundus mittat ad Deum. Pensate ergo quia nulla sunt quæ temporaliter currunt. Finis temporalium ostendit, quàm nihil sit quod transire potuit. Casus rerum indicat, quia res transiens & tunc prope nihil fuit cum stare videretur. Hæc ergo, fratres charissimi, sollicita consideratione pensate, in æternitatis amore corfigite; ut dum terrena culmina adipisci contemnitis, perveniatis ad gloriam, quàm per fidem tenetis, per Jesum Christum Dominum nostrum, qui vivit & regnat cum Patre in unitate Spiritus sancti, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

B Lectio sancti Evangelij secundum Marcum.

IN illo tempore: *Recumbentibus undecim discipulis, apparuit illis Jesus, & exprobravit incredulitatem eorum, & duritiam cordis: quia his qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum unversum, predicare Evangelium omni creatura. Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo demonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super agros manus imponent, & bene habebunt. Et Dominus quidem Jesus postquam locutus est eis, assumptus est in caelum, & sedet à dextris Dei. Illi autem profecti predicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.* Cap. 16. e

HOMILIA XXIX.

D *Habita ad populum in basilica beati Petri Apostoli, in Ascensione Domini.*

QUOD resurrectionem Dominicam discipuli tardè crediderunt, non tam illorum infirmitas, quàm nostra, ut ita dicam, futura firmitas fuit. Ipsa namque resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta monstrata est: quæ dum nos legentes agnoscimus, quid aliud quàm de illorum dubitatione solidamur? Minus enim mihi Maria Magdalene præstitit quæ citius credidit, quàm Thomas qui diu dubitavit. Ille etenim dubitando, vulnerum cicatrices tetigit, & de nostro pectore dubietatis vulnus amputavit. Ad insinuandam quoque veritatem Dominicæ resurrectionis notandum nobis est quid Lucas referat, dicens: *Converscens præcepit eis, ab Hierosolymis ne discederent.* Et post pauca: *Videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum.* Notate verba, signate mytheria. *Converscens elevatus est.* Comedit, & ascendit: ut videlicet per effectum comestionis veritas patesceret carnis. Marcus verò priusquam caelum Dominus ascendat, eum de cordis atque infidelitatis duritia increpasse discipulos memorat. Qua in re quid considerandum est, nisi quòd idcirco Dominus tunc discipulos increpavit, cum eos corporaliter reliquit, ut verba quæ recedens diceret, in corde audientium arctius impressa remanerent? Increpatà igitur eorum duritià, quid admonendo dicat, audiamus. *[Euntes in mundum unversum, predicare Evangelium]*

Ioan. 20.

Act. 1. b

Ibid.

lium omni creatura.] Nunquid fratres mei, sanctum Evangelium vel insensatis rebus, vel brutis animalibus fuerat prædicandum, ut de eo discipulis dicitur: [*Prædicate omni creatura?*] Sed omnis creaturæ nomine signatur homo. Sunt namque lapides, sed nec vivunt, nec sentiunt. Sunt herbæ & arbuta; vivunt quidem, sed non sentiunt. Vivunt dico, non per animam, sed per viriditatem; quia & Paulus dicit: *Inspiciens, tu quod seminas, non vivificatur, nisi prius moriatur.* Vivit ergo quod moritur, ut vivificetur. Lapides itaque sunt, sed non vivunt. Arbuta autem sunt, & vivunt, sed non sentiunt. Bruta verò animalia sunt, vivunt, sentiunt, sed non discernunt. Angeli etenim sunt, vivunt, sentiunt, & discernunt. Omnis autem creaturæ aliquid habet homo. Habet namque commune esse cum lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum animalibus, intelligere cum angelis. Si ergo commune habet aliquid cum omni creatura homo, juxta aliquid omnis creatura est homo. Omni ergo creaturæ prædicatur Evangelium, cum soli homini prædicatur: quia ille videlicet docetur, propter quem in terra cuncta creata sunt, & à quo omnia per quamdam similitudinem aliena non sunt. Potest etiam omnis creaturæ nomine, omnis natio gentium designari. Antè etenim dictum fuerat: *In viam gentium ne abieritis.* Nunc autem dicitur, [*Prædicate omni creatura:*] ut scilicet prius à Judæa Apostolorum repulsa prædicatio, tunc nobis in adjutorium fieret, cum hanc illa ad damnationis suæ testimonium, superbare repulisset. Sed cum discipulos ad prædicandum Veritas mittit, quid aliud in mundo facit, nisi grana seminis spargit? Et pauca grana mittit in semine, ut multarum messium fruges recipiat ex nostra fide. Neque enim in universo mundo tanta fidelium messis exurgeret, si de manu Domini super rationalem terram illa electa grana prædicantium non venissent. Sequitur: [*Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.*] Fortasse unusquisque apud semetipsum dicat: Ego jam credidi, salvus ero. Verum dicit, si fidem operibus tenet. Vera etenim fides est, quæ in hoc quod verbis dicit, moribus non contradicit. Hinc est enim quòd de quibusdam falsis fidelibus Paulus dicit: *Qui constituent se nosse Deum, factis autem negant.* Hinc Joannes ait: *Qui dicit se nosse Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est.* Quod cum ita sit, fidei nostræ veritatem in vitæ nostræ consideratione debemus agnoscere. Tunc enim veraciter fideles sumus, si quod verbis promittimus, operibus implemus. In die quippe baptismatis omnibus nos antiqui hostis operibus atque omnibus pompis abrenunciare promissimus. Itaque unusquisque vestrum ad considerationem suam mentis oculos reducat: & si servat post baptismum, quod ante baptismum spondidit, certus jam quia fidelis est gaudeat. Sed ecce quod promissit, minimè servavit: si ad exercenda prava opera, ad concupiscendas mundi pompas dilapsus est: videamus si jam scit plangere quod erravit. Apud misericordem namque judicem nec ille fallax habebitur, qui ad veritatem revertitur, etiam postquam mentitur: quia omnipotens Deus dum libenter nostram penitentiam suscipit, ipse suo judicio hoc quod erravimus, abscondit. Sequitur: [*Signa autem eos qui credituri sunt, hæc sequentur. In nomine meo demonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent: & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, & bene habebunt.*] Nunquidnam, fratres mei, quia ista signa non facitis, minimè creditis? Sed hæc necessaria in exordio Ecclesiæ fuerunt. Ut enim ad fidem cresceret, miraculis fuerat nutrienda: quia & nos cum arbuta plantamus, tamdiu eis aquam infundimus, quousque ea in terra jam coaluisse videamus: & si semel radicem fixerint, irrigatio cessabit. Hinc est

A enim quòd Paulus dicit: *Lingua in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus.* Habemus de his signis atque virtutibus quæ adhuc subtilius considerare debemus. Sancta quippe Ecclesia quotidie spiritualiter facit quod tunc per Apostolos corporaliter faciebat. Nam sacerdotes ejus cum per exorcismi gratiam manuum creditibus imponunt, & habitare malignos spiritus in eorum mente contradicunt, quid aliud faciunt, nisi demonia ejiciunt? Et fideles quique qui jam vitæ veteris secularia verba derelinquunt, sancta autem mysteria insonant, conditoris sui laudes & potentiam, quantum prævalent, narrant, quid aliud faciunt, nisi novis linguis loquuntur? Qui dum bonis suis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt, serpentes tollunt. Et dum pestiferas suasiones audiunt, sed tamen ad operationem pravam minimè pertrahuntur, mortiferum quidem est quod bibunt, sed non eis nocebit. Qui quoties proximos suos in bono opere infirmari conspiciunt, dum eis tota virtute concurrunt, & exemplo suæ operationis illorum vitam roborant qui in propria actione triubant; quid aliud faciunt, nisi super ægros manus imponunt, ut bene habeant? Quæ nimirum miracula tantò majora sunt, quanto spiritualia: tantò majora sunt, quanto per hæc non corpora, sed animæ suscitantur: hæc itaque signa, fratres charissimi, auctore Deo si vultis vos facitis. Ex illis enim exterioribus signis obtineri vitæ ab hæc operantibus non valet. Nam corporalia illa miracula ostendunt aliquando sanctitatem, non autem faciunt: hæc verò spiritualia, quæ aguntur in mente, virtutem vitæ non ostendunt, sed faciunt. Illa habere & mali possunt: istis autem perfrui nisi boni non possunt. Unde de quibusdam Veritas dicit: *Multi mihi dicent in die illa: Domine Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo demonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, quia non novi vos: disceditis à me omnes qui operamini iniquitatem.* Nolite ergo, fratres charissimi, amare signa quæ possunt cum reprobis haberi communia: sed hæc quæ modò diximus, charitatis atque pietatis miracula amate: quæ tantò securiora sunt, quanto & occulta: & de quibus apud Dominum eò major fit retributio, quòd apud homines minor est gloria. Sequitur: [*Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei.*] In veteri Testamento cognovimus quòd Elias sit raptus in cælum. Sed aliud est cælum æreum, aliud æthereum. Cælum quippe æreum terræ est proximum: unde & aves cæli dicimus, quia eas volitare in ære videmus. In cælum itaque æreum Elias sublevatus est, ut in secretam quamdam terræ regionem repente duceretur, ubi in magna jam carnis & spiritus quiete viveret, quousque ad finem mundi redeat, & mortis debitum solvat. Ille etenim mortem distulit, non evasit. Redemptor autem noster quia non distulit, superavit, eamque resurgendo consumpsit, & resurrectionis suæ gloriam ascendendo declaravit. Notandum quoque est, quòd Elias in curru legitur ascendisse: ut videlicet apertè demonstraretur, quia homo purus adjutorio indigebat alieno. Per Angelos quippe facta illa & ostensa sunt adjumenta: quia nec in cælum quidem æreum per se ascendere poterat, quem naturæ suæ infirmitas gravabat. Redemptor autem noster non curru, non Angelis sublevatus legitur: quia is qui fecerat omnia, nimirum super omnia sua virtute ferebatur. Illò etenim revertebatur, ubi erat; & inde redibat, ubi remanebat: quia cum per humanitatem ascenderet in cælum, per divinitatem suam & terram pariter continebat & cælum. Sicut autem Joseph à fratribus venditus, venditionem Redemptoris nostri figuravit: sic Enoch translatus, atque ad cælum æreum Elias

x. Cor. 15. e

Mat. 10. c

Tit. 1. d
1. Joan. 2.

1. Cor. 14. e

Mat. 7. c

1. J. 6. b

sublevatus, ascensionem Dominicam designavit. Ascensionis ergo suae Dominus praenuncios & testes habuit, unum ante legem, alium sub lege: ut quandoque veniret ipse, qui veraciter caelos penetrare potuisset. Unde & ipse ordo in eorum quoque utro-
 rumque sublevatione per quaedam incrementa distinguitur. Nam Enoch translatus, Elias vero ad caelum subvectus esse memoratur: ut veniret postmodum qui nec translatus, nec subvectus, caelum aethereum sua virtute penetraret. Qui nobis in se credentibus, quia carnis suae quoque munditiam largiretur, & sub eo per incrementa temporum virtutis castitatis excresceret, in ipsa quoque eorum translatione qui ascensionem Dominicam ut videlicet famuli designaverunt, & in seipso qui ad caelum ascendit, Dominus ostendit. Nam Enoch quidem uxorem & filios habuit: Elias vero neque uxorem, neque filios legitur habuisse. Pensate ergo, quomodo per incrementa * temporum creverit munditia sanctitatis: quod & per translatos famulos, & per ascendentes Domini personam patenter ostenditur. Translatus namque est Enoch & per coitum generatus. Raptus est Elias per coitum generatus, sed non jam per coitum generans. Assumptus vero est Dominus neque per coitum generans, neque per coitum generatus. Considerandum vero nobis est, quid est quod Marcus ait: [Sedet ad dexteris Dei;] & Stephanus dicit: *Video caelos apertos, & Filium hominis stantem ad dexteris Dei.* Quid est quod hunc Marcus sedentem, Stephanus vero stantem se videre restatur? Sed scitis fratres, quia sedere judicantis est, stare vero pugnantis vel adjuvantis. Quia ergo Redemptor noster assumptus in caelum, & nunc omnia iudicat, & ad extremum iudex omnium venit: hunc post assumptionem Marcus sedere describit, quia post ascensionis suae gloriam iudex in fine videbitur. Stephanus vero in labore certaminis postus stantem vidit, quem adiutorem habuit: quia ut iste in terra persecutorum infidelitatem vinceret, pro illo de caelo illius gratiam pugnavit. Sequitur: [Illi autem profecti praedicaverunt ubique, Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis.] Quid in his considerandum est, quid memoria commendandum: nisi quod praecipuum obedientia, obedientiam vero signa secuta sunt? Sed quia, auctore Deo, breviter lectionem Evangelicam exponendo transeurimus, restat, ut aliquid de ipsa tanta solemnitate consideratione dicamus.

Hoc autem nobis primum querendum est, quidnam sit quod nato Domino apparuerunt Angeli, & tamen non leguntur in albis vestibus apparuisse: ascendente autem Domino missi Angeli in albis leguntur vestibus apparuisse. Sic etenim scriptum est: *Videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in caelum euntem illum, ecce duo viri steterunt iuxta illos in vestibus albis.* In albis autem vestibus gaudium & solemnitas mentis ostenditur. Quid est ergo quod nato Domino, non in albis vestibus; ascendente autem Domino, in albis vestibus Angeli apparent: nisi quod tunc magna solemnitas Angelis facta est, cum caelum Deus homo penetravit? Quia nascente Domino videbatur divinitas humiliata: ascendente vero Domino, est humanitas exaltata. Albæ etenim vestes exaltationi magis congruunt quam humillationi. In * ascensione ergo ejus Angeli in albis vestibus videri debuerunt: quia qui in nativitate sua apparuit Deus humilis, in ascensione sua ostensus est homo sublimis. Sed hoc nobis magnopere, fratres charissimi, in hac solemnitate pensandum est: quia deletum est hodierna die chirographum damnationis nostrae, mutata est sententia corruptionis nostrae. Illa enim natura cui dictum est: *Terra es, & in terram ibis*, hodie in caelum ivit. Pro hac ipsa nam-

A que carnis nostrae sublevatione per figuram beatus Job Dominum avem vocat. Quia enim ascensionis ejus mysterium Judæam non intelligere conspexit, de infidelitate ejus sententiam protulit, dicens: *Semitam ignoravit avis.* Avis enim rectè appellatus est Dominus; quia corpus carneum ad aethera levavit. Cujus avis semitam ignoravit quisquis eum ad caelum ascendisse non credidit. De hac solemnitate per Psalmistam dicitur: *Elevata est magnificentia tua super caelos.* De hac rursus ait: *Ascendit Deus in jubilatione, & Dominus in voce tubæ.* De hac iterum dicit: *Ascendens in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus.* Ascendens quippe in altum, captivam duxit captivitatem: quia corruptionem nostram virtute suae incorruptionis absorbit. Dedit vero dona hominibus; quia misso desuper Spiritu, alij sermonem sapientiae, alij sermonem scientiae, alij gratiam virtutum, alij gratiam curationum, alij genera linguarum, alij interpretationem tribuit sermonum. Dedit ergo dona hominibus, dum per hujus Spiritus gratiam eorum virtus in mundum excrevit. De hac ascensionis ejus gloria etiam Habacuc ait: *Elevatus est sol, & luna stetit in ordine suo.* Quis enim solis nomine nisi Dominus, & quæ luna nomine nisi Ecclesia designatur? Quousque enim Dominus ascendit ad caelos, sancta ejus Ecclesia adversa mundi omnimodo formidavit: at postquam ejus ascensione roborata est, apertè praedicavit, quod occultè credidit. Elevatus est ergo sol, & luna stetit in ordine suo: quia cum Dominus caelum petiit, sancta ejus Ecclesia in auctoritate praedicationis excrevit. Hinc ejusdem Ecclesiae voce per Salomonem dicitur: *Ecce iste venit saliens in montibus, & transiliens colles.* Consideravit namque tantorum operum culmina, & ait: *Ecce iste venit saliens in montibus.* Veniendo quippe ad redemptionem nostram, quosdam, ut ita dixerim, saltus dedit. Vultis, fratres charissimi, ipsos ejus saltus agnoscere? De caelo venit in uterum, de utero venit in praesepe, de praesepe venit in crucem, de cruce venit in sepulcrum, de sepulcro rediit in caelum. Ecce ut nos post se currere faceret, quosdam pro nobis saltus manifestata per carnem veritas dedit: quia exultavit ut gigas ad currentem viam suam, ut nos ei diceremus ex corde: *Trabe nos post te, cur-remus in odorem unguentorum tuorum.* Unde, fratres charissimi, oportet ut illuc sequamur corde, ubi eum corpore ascendisse credimus. Desideria terrena fugiamus, nihil nos jam delectet in infimis, qui patrem habemus in caelis. Et hoc nobis est magnopere perpendendum: quia is qui placidus ascendit, terribilis rediit: & quidquid nobis cum mansuetudine praecipit, hoc à nobis cum distractione exiger. Nemo ergo indulta poenitentiae tempora parvipendat: nemo curam sui, dum valet, agere negligat: quia Redemptor noster tantò tunc in iudicium districtior veniet, quanto nobis ante iudicium magnam patientiam prerogavit. Hæc itaque vobiscum fratres agite: hæc in mente sedula cogitatione versate. Quamvis adhuc rerum perturbationibus animus fluctuet: jam tamen spei vestrae anchoram in aeternam patriam figite, intentionem mentis in vera luce solidate. Ecce ad caelum ascendisse Dominum audivimus. Hoc ergo servemus in meditatione, quod credimus. Et si adhuc hic tenemur infirmitate corporis, sequamur tamen eum passibus amoris. Non autem deserit desiderium nostrum ipse qui dedit, Jesus Christus Dominus noster, qui vivit & regnat cum Deo Patre in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia secula seculorum, Amen.

Ibid.
4. Reg. 2.

* al. temporis
d. est in quibusdam MSS.

Ab. 7. b

Ab. 1. b

* al. attenditur

* al. assumptione

Gen. 3. 0

Job 28.
Idem lib. 18
Moral. c. 21.
Hier. in Isai.
31. c. 45.
Psal. 8. a
Psal. 45. a

Psal. 67. d

1. Cor. 12. b

Habac. 3. c

Can. 2. b

Hieron. in
Psal. 58.

ut Psal. 18. a
Cant. 1. a

E